

Vergaderjaar 1999–2000

26 814

Emancipatiebeleid 2000

Nr. 3

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 3 november 1999

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft een aantal vragen aan de regering voorgelegd over de Begrotingsbrief Emancipatiebeleid 2000 (26 814, nr. 1).

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft deze vragen beantwoord bij brief van 3 november 1999.

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Terpstra

De griffier van de commissie,
Van Dijk

¹ Samenstelling:

Leden: Terpstra (VVD), voorzitter, Biesheuvel (CDA), Schimmel (D66), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Noorman-den Uyl (PvdA), ondervoorzitter, Kamp (VVD), Essers (VVD), Van Dijke (RPF), Bakker (D66), Van Blerck-Woerdman (VVD), Visser-van Doorn (CDA), De Wit (SP), Harrewijn (GL), Van Gent (GL), Balkenende (CDA), Smits (PvdA), Verburg (CDA), Bussemaker (PvdA), Spoelman (PvdA), Örgü (VVD), Van der Staaij (SGP), Santi (PvdA), Wilders (VVD).

Piv. leden: E. Meijer (VVD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Giskes (D66), Hamer (PvdA), Van der Hoek (PvdA), Dankers (CDA), Kortram (PvdA), Blok (VVD), Hofstra (VVD), Van Middelkoop (GPV), Van Vliet (D66), Klein Molekamp (VVD), Stroeken (CDA), Marijnissen (SP), Vendrik (GL), Rosenmöller (GL), Mosterd (CDA), Schoenmakers (PvdA), Eisses-Timmerman (CDA), Wagenaar (PvdA), Middel (PvdA), Weekers (VVD), Van Walsem (D66), Oudkerk (PvdA), De Vries (VVD).

Over welke specifieke punten van de meerjarennota Emancipatiebeleid vraagt de regering advies aan enkele adviesraden? Aan welke andere raden, naast de SER, wordt advies gevraagd? (blz. 7).

«In de zomer van volgend jaar [wordt] een meerjarig beleidsplan Emancipatie opgesteld.» (blz. 15). In de inleiding wordt gesteld dat het parlement de meerjarennota Emancipatiebeleid dit najaar zal ontvangen (blz. 7). Hoe verhouden deze twee zich tot elkaar? Kan de regering een indruk geven van de thema's en/of hoofdlijnen van de meerjarennota Emancipatiebeleid? Wat wordt bedoeld met «dit najaar»? (blz. 15).

De meerjarennota Emancipatiebeleid wordt een discussienota, waarover ik een maatschappelijke discussie zal entameren en adviezen zal inwinnen. Ook zal ik de evaluatie van het Platform for Action door de Speciale Algemene Vergadering van de VN (SAVVN), in juni 2000, betrekken op de Nederlandse situatie. Met behulp van deze inbreng stel ik vervolgens een beleidsplan vast.

De adviesaanvragen zullen betrekking hebben op de vijf thema's die centraal staan in de nota. Dit zijn: (1) mensenrechten van vrouwen, (2) macht en besluitvorming, (3) arbeid, zorg en inkomen, (4) dagindeling (het gebruik van tijd en ruimte) en (5) de informatiesamenleving.

De adviesaanvragen worden geformuleerd in nauw overleg met de meest betrokken departementen, respectievelijk de ministeries van Buitenlandse Zaken, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Economische Zaken.

De adviezen worden gevraagd aan de adviesraden die met deze departementen zijn verbonden.

2, 23 en 24

Hoeveel subsidieaanvragen inzake de stimuleringsmaatregel Dagindeling zijn gehonoreerd? (blz. 8).

Zijn er in de eerste tranche van de stimuleringsmaatregel Dagindeling al «witte plekken» in bepaalde regio's of maatschappelijke sectoren gesignaleerd en zo ja welke? Op welke wijze is de regering van plan het algemene publiek te betrekken bij Stimuleringsmaatregel Dagindeling? Hoe groot zijn precies de beschikbare middelen van de stimuleringsmaatregel Dagindeling en kan in cijfers worden aangegeven in hoeverre deze middelen worden/zijn benut? Kan de Kamer ook een inhoudelijk overzicht krijgen van de projecten waaraan subsidies zijn toegekend? Zijn bij de toegekende projecten ook projecten op het terrein van tussenschoolse opvang en pleegzorg? Wat gebeurt er met de uitkomsten van de experimenten in het kader van de stimuleringsmaatregel Dagindeling? (blz. 16).

Hoe zullen in het buitenland ontwikkelde «good practices» op het gebied van de stimuleringsmaatregel Dagindeling worden opgespoord en aan wie zal het resultaat hiervan bekend worden gemaakt? (blz. 16).

- a. In de eerste tranche van de Stimuleringsmaatregel Dagindeling, waarvan de einddatum van indiening 1 juli 1999 was, zijn 87 aanvragen ontvangen. Daarvan zijn er 32 gehonoreerd.
- b. In de eerste tranche is een aantal «witte plekken» zichtbaar. Zo zijn er geen aanvragen binnengekomen uit de provincies Flevoland en Zeeland en is onder andere het aandachtsgebied Ruimtelijke ordening/Verkeer en Vervoer nog onderbelicht. Ook ontbreken nog projecten waarin de combinatie van arbeid en zorg vanuit multicultureel perspectief centraal staat, en projecten vanuit het midden- en kleinbedrijf.

Door middel van een actief beleid wordt eraan gewerkt bij de volgende tranches van de stimuleringsmaatregel op 1 november 1999, 1 april 2000 en 1 november 2000 deze «witte plekken» in te vullen.

- c. Het algemene publiek wordt langs verschillende wegen bij het thema Dagindeling betrokken. Via een actief communicatiebeleid worden ontwikkelingen rond experimenten, resultaten van onderzoek en «good practices» naar buiten gebracht. Hiertoe zijn onder andere een website en een nieuwsbrief in voorbereiding. Ook worden de resultaten van bijvoorbeeld de lopende experimenten en onderzoek via publicaties beschikbaar gesteld voor het algemeen publiek.
- d. Het totale budget per tranche voor de Subsidieregeling Dagindeling bedraagt respectievelijk:

per 1 juli 1999	14 370 miljoen
per 1 november 1999	14 370 miljoen
per 1 april 2000	9 850 miljoen
per 1 november 2000	9 850 miljoen

Daarnaast zijn voor ervaringsuitwisseling, monitoring en onderzoek, informatievoorziening en communicatie en stuurgroep/projectbureau respectievelijk voor de totale periode de volgende bedragen begroot: 1 800 000, 900 000, 3 065 000 en 6 335 000. Naar verwachting zullen de middelen voor 1999, ondanks het gegeven dat de stimuleringsmaatregel in dit jaar feitelijk in gang is gezet, voor het grootste deel benut worden. Het gedeelte voor de Subsidieregeling zal in 1999, en naar verwachting ook in 2000, geheel benut worden.

- e. Dezer dagen zend ik de Kamer een overzicht van de projecten die in de eerste tranche een subsidie ontvangen hebben. Uit het overzicht blijkt dat er een project inzake tussenschoolse opvang gehonoreerd is. In dit project werken meerdere gemeenten, scholen en opvanginstellingen samen. Op het gebied van pleegzorg zijn tot nog toe geen projectaanvragen gehonoreerd.
- f. De resultaten en uitkomsten van de experimenten in het kader van de Stimuleringsmaatregel Dagindeling zullen door middel van een monitorsysteem toegankelijk gemaakt worden op verschillende niveaus. Dit betreft de resultaten van de individuele projecten, de analyse van deze resultaten en het beschikbaar stellen van «good practices». Zo mogelijk kunnen resultaten van experimenten verwerkt worden in bestaand of nieuw beleid.
- g. Interessante en voor de Nederlandse situatie bruikbare «good practices» worden door gericht onderzoek opgespoord. Hiernaast kan de regelmatige informatie-uitwisseling in het kader van de Informele Gelijkekansen Raden, de EU Ministeriële Conferenties over gelijke kansen, het Raadgevend Comité Gelijke Kansen en het Werkgelegenheids- en Arbeidsmarkt Comité leiden tot het opsporen en uitdragen van «good practices». Als de resultaten hier aanleiding toe geven zullen deze via een of meer publicaties voor de Kamer en een breder publiek toegankelijk gemaakt worden.

3

Wanneer kan een reactie van het Comité inzake de Uitbanning van alle vormen van Discriminatie van Vrouwen (CEDAW) op de tweede rapportage over de uitvoering van het VN-Vrouwenverdrag worden verwacht? (blz. 8).

De tweede Koninkrijksrapportage over de uitvoering van het VN Vrouwenverdrag zal door het Comité inzake de Uitbanning van alle vormen van Discriminatie van Vrouwen geagendeerd worden voor haar zitting van januari 2001.

4

Kan in hoofdlijnen de inhoud van de rapportage inzake de uitvoering van het VN-Vrouwenverdrag en het Platform for Action worden aangegeven? (blz. 8).

Bij brieven van 10 december 1998 (SOZA-98-843) en van 2 juni 1999 (SOZA-99-458) heb ik de Kamer de betreffende rapportages ter kennisgeving aangeboden en geïnformeerd over de inhoud ervan. Korthedshalve moge ik daarnaar verwijzen.

5

Wat zijn de belangrijkste thema's die door arbeidsorganisaties zijn aangegeven in het kader van het onderzoek naar taal- en beeldvorming? Waaraan wordt gedacht bij het zoeken naar mogelijkheden om een vervolg te geven aan de onderzoeken over beeldvorming en wat wordt er verder concreet gedaan om een echt breed publiek te bereiken? (blz. 8).

In het kader van het bedoelde onderzoek *Taal en beeldvorming in bedrijf* van het bureau Brouns&Sibbes zijn op grond van gesprekken met een panel van vertegenwoordigers van bedrijven en instellingen en van deskundigen twee onderzoeklijnen geformuleerd:

1. Aanwezigheidscultuur; nieuwe vormen van werknemerschap.
2. Coaching en het beeld van de ideale leidinggevende.

Het onderzoeksrapport wordt gepubliceerd als SZW-werkdocument. De «aanwezigheidscultuur» loopt mee in het interdepartementale project «Bereikbaarheidsscenario's» dat in het kader van het Actieplan Emancipatietaakstellingen Departementen is opgezet. Het thema «Coaching en het beeld van de ideale leidinggevende» krijgt een plaats in het project Glazen plafond.

Het bereiken van een breed publiek is met dit onderzoek niet de eerste doelstelling geweest. De doelstelling is veeleer om gerichte doelgroepen (in dit geval sleutelfiguren in het bedrijfsleven) bij het thema «beeldvorming m/v» te betrekken, hun interesse op te wekken en hun bewustzijn te verhogen, waarbij zo veel mogelijk is gepoogd aan te sluiten bij de probleempceptie van deze sleutelfiguren zelf.

6

Kan de Kamer in verband met de besluitvorming over de Belastingherziening 2001 nog voor het kerstreces geïnformeerd worden over de uitvoering van de motie Bussemaker c.s. van 29 april 1999 over de verbetering van de rechtspositie van alfavulpen (26 209, nr. 9)? (blz. 9).

In het kader van de motie Bussemaker cs. over de rechtspositie van alfavulpen (TK 1998–1999, 26 206, nr. 9) wordt gewerkt aan een gezamenlijke notitie van de staatssecretarissen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het lag in de bedoeling deze notitie in oktober 1999 aan de Tweede Kamer aan te bieden. Bij schrijven van 22 oktober 1999 (kenmerk VWS/Meva/Aba/2010832) heeft de staatssecretaris van VWS, mede namens de andere betrokken bewindslieden, de Tweede Kamer echter laten weten dat de afronding van de notitie nog enige tijd vergt en dat de aanbieding ervan niet eerder dan rond de eeuwwisseling kan worden verwacht.

7, 8, 9 en 15

Worden in het onderzoek naar Jonge Generaties in de 21e eeuw ook de thema's uit de SCP-publicatie «Variatie in Participatie. Achtergronden van arbeidsdeelname van allochtone en autochtone vrouwen» betrokken? Wat zijn de doelstellingen van het project Jonge generaties in de 21e eeuw? Is er een relatie met het jeugdparticipatiebeleid of andere terreinen van het jeugdbeleid dat het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ontwikkelt? (blz. 9).

Wat wordt verstaan onder de eisen van de 21e eeuw? (blz. 9).

In paragraaf 2, «Uitvoering van het Regeerakkoord», wordt geen bijzondere aandacht besteed aan de positie van allochtone meisjes, zoals in het Regeerakkoord wordt toegezegd. Wat is hiervan de reden? (blz.7- 9). «Het emancipatieproces verandert (). De fase waarin een voorhoede de strijd aanbindt tegen achterstelling, raakt voorbij.» Kan de regering dit uitgangspunt toelichten? (blz. 11).

In paragraaf 2, «Uitvoering van het Regeerakkoord», staat op blz. 9 vermeld, dat begin dit jaar opdracht is gegeven voor een literatuuronderzoek, als eerste fase van een project Jonge generaties in de 21e eeuw. Daarbij wordt er op gewezen dat de jeugd in de stedelijke gebieden voor een flink deel bestaat uit diverse categorieën allochtone jongeren. In de komende decennia neemt dat aandeel nog toe, terwijl ook de inburgering zal voortschrijden. Vooral in de steden zal de bevolking rijk geschakeerd raken wat betreft herkomst en culturele en levensbeschouwelijke oriëntatie.

Het onderzoek is inmiddels afgerond. Ik bied het rapport binnenkort aan het parlement aan.

In dit onderzoek ligt het accent op de eigen beleving en ervaring van jongeren. In het SCP-onderzoek ligt de nadruk op de maatschappelijke positie van allochtone en autochtone vrouwen.

Het onderzoek «Jonge generaties in de 21e eeuw» maakte deel uit van de activiteiten die ik in 1999 heb ondernomen in het kader van het gelijknamige project. Naast dit onderzoek heb ik dit jaar bijna een half miljoen gulden subsidie beschikbaar gesteld voor activiteiten gericht op, en ontwikkeld in samenspraak met, jongeren. Momenteel worden de toekenningen afgerond.

In het komende begrotingsjaar zal als volgende stap een vorm worden ontwikkeld waarmee, onder andere, jongeren worden geraadpleegd over de meerjarennota Emancipatiebeleid, in het kader van de maatschappelijke discussie die over deze nota wordt geëntameerd.

Met de minister van Grote Steden- en Integratiebeleid wordt overlegd hoe het vervolg van dit traject kan worden gekoppeld aan de activiteiten die hij ontplooit in het kader van het integratiebeleid.

In het rapport «Variatie in participatie» formuleren de onderzoekers van het Sociaal en Cultureel Planbureau een beleidsbenadering die op genuanceerde wijze het midden zoekt tussen algemeen en specifiek beleid. In lijn hiermee acht ik doelgroepenbeleid geen goede aanpak. Wel moet steeds worden nagegaan hoe het beleid juist ook zijn betekenis kan krijgen voor specifieke categorieën van de bevolking.

Zoals aangegeven in de begrotingsbrief verandert de positie van vrouwen en mannen snel. In de meerjarennota Emancipatiebeleid wordt nagegaan, wat deze veranderingen betekenen voor nieuwe generaties en welke consequenties dat met zich meebrengt voor het beleid.

In de aangehaalde passage op blz. 11 van de Begrotingsbrief Emancipatiebeleid 2000 wordt de ontwikkeling van de afgelopen jaren op emancipatieterrain geschetst.

Nieuwe generaties jonge vrouwen hebben in publicaties hun visie op het emancipatieproces kenbaar gemaakt. De media hebben deze ontwikkeling bij herhaling gesignaleerd.

Het beeld dat in het eerste deel van de geciteerde paragraaf wordt geschetst, komt ook duidelijk naar voren uit het onderzoek naar Jonge generaties in de 21e eeuw.

10

Hoe wordt de verkenning van verwachte en mogelijke maatschappelijke ontwikkelingen uitgevoerd? (blz. 10).

Bij het verzamelen van informatie voor de meerjarennota is gewerkt langs twee sporen. Via het ene spoor, het interactieve traject, is in drie verschillende bijeenkomsten met sleutelfiguren van zeer verschillende achtergrond gediscussieerd over trends die belangrijk zijn voor het toekomstige emancipatiebeleid. Daaruit zijn zo'n zestien belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen voortgekomen. Deze worden verwerkt in de meerjarennota in het hoofdstuk dat ingaat op belangrijke elementen van de toekomst. Daarnaast zijn door vijf wetenschappers verkenningen geschreven op vijf terreinen die van centraal belang zijn voor het emancipatiebeleid. Aan de auteurs is gevraagd een terugblik te geven, een stand van zaken en, op basis van hun deskundigheid, lijnen door te trekken naar de toekomst. In de meerjarennota worden de verkenningen gebruikt als basismateriaal voor de desbetreffende hoofdstukken.

11, 20 en 22

Kan een overzicht worden verstrekt van de voortgang van de implementatie van de drie taakstellingen die in het kader van het Actieplan Emancipatietaakstellingen Departementen door de verschillende departementen zijn opgesteld? Worden de resultaten aangaande de drie taakstellingen inzake emancipatiebeleid van de departementen expliciet opgenomen in de begroting? (blz. 10)

Wat is de stand van zaken ten aanzien van de uitvoering van de motie Bussemaker c.s. van 17 juni 1999 (26 206, nr. 13) over het opstellen van meetpunten om mainstreaming te kunnen verbeteren en departementale rapportages daarop af te stemmen? (blz. 15).

Aan een onafhankelijke auditcommissie wordt opdracht gegeven om onder meer de resultaten van het Actieplan te bepalen. Deze commissie kan ook onderzoek naar de voorwaarden. Wie moet dergelijk onderzoek initiëren en zijn de taakstellingen niet inmiddels al zover dat een onderzoek naar de voorwaarden voor het realiseren ervan reeds plaats had moeten hebben? Wat wordt in dit verband bedoeld met het inpassen van de opdracht in een bestaande structuur dan wel het instellen van een afzonderlijke, kleine, kortlopende commissie? (blz. 15).

De bewindslieden rapporteren jaarlijks over de uitvoering van hun taakstellingen in hun begrotingen en in de jaarverslagen die zij, te beginnen in 2000, in mei aan de Tweede Kamer zenden. Daarbij sluiten zij aan op de planning en werkwijze van hun departement.

Alle departementen nemen de voortgang van de taakstellingen op in hun jaarverslagen; dat is vastgelegd in het Actieplan. Sommige departementen hebben daarenboven ook hun begrotingen genoemd als document waarin zij over de taakstellingen rapporteren.

In het Actieplan is vastgelegd dat de bewindslieden jaarlijks ook aan mij rapporteren. Daarbij geven zij aan of de stand van zaken in hun visie aanleiding geeft tot bijstelling of intensivering van hun inspanningen. Op basis van deze rapportages bied ik jaarlijks een overzicht aan de Tweede Kamer aan. De Tweede Kamer ontvangt deze integrale rapportage voor het eerst in juni 2000.

Conform mijn toezegging naar aanleiding van de motie Bussemaker heb ik alle bewindslieden per brief op de hoogte gesteld van de wens van de Kamer. Ik heb hen verzocht om – waar dit nog niet het geval was – de taakstellingen zo veel mogelijk te voorzien van concrete en meetbare

doelstellingen. Daarbij heb ik aangegeven dat deze concretisering in mijn eerste integrale rapportage over de voortgang, in juni 2000, tot uiting zal moeten komen.

De motie Bussemaker, en overigens de gehele discussie in het algemeen overleg van 26 mei 1999, is daarnaast expliciet besproken in een vergadering van de Interdepartementale Coördinatiecommissie voor het Emancipatiebeleid (ICE).

Ik onderstreep nogmaals, dat de verantwoordelijkheid voor de realisering van de taakstellingen berust bij de vakdepartementen.

De auditcommissie wordt ingesteld om «good practices» in de uitvoering van het Actieplan te beschrijven. Speciale aandacht daarbij krijgen succesfactoren bij de uitvoering. De verwachting is, dat deze werkwijze bruikbare aanvullende informatie oplevert, naast het vele bestuurskundige en bedrijfskundige onderzoek over succes- en faalfactoren van beleid. In overleg met de departementen zal op korte termijn worden vastgesteld bij welk departement een auditcommissie haar werk kan starten.

12

«[De Europese Unie zal] bij de uitwerking van het verdrag [van Amsterdam] op ieder gebied afzonderlijk adequate aandacht moeten besteden aan het gelijkheidsvereiste». Wat wordt bedoeld met «adequate aandacht»? Aan welke thema's denkt de regering dan in het bijzonder en welke vorm zal dit aannemen? (blz. 10).

Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam is het opheffen van ongelijkheden tussen mannen en vrouwen en het bevorderen van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen een horizontale communautaire doelstelling geworden (artikelen 2 en 3). Dit geeft ruimte voor het verbinden van het emancipatiebeleid met de hoofdterreinen van het reguliere beleid (mainstreaming). Hierbij kan gedacht worden aan het versterken van het emancipatie-perspectief in de gecoördineerde werkgelegenheidsstrategie, de structuurfondsen, de bestrijding van vrouwenhandel en geweld tegen vrouwen, jongeren en kinderen en het vijfde kaderprogramma voor onderzoek en techniek. Daarnaast zal de Europese Commissie begin 2000 een voorstel doen voor een vijfde middellang communautair actieprogramma voor gelijkheid van mannen en vrouwen. In het verslag van de Sociale Raad van 22 oktober deelde ik de Kamer mee, dat Nederland al een aantal thema's naar voren heeft gebracht, die in een dergelijk voorstel prioritaire aandacht zouden moeten krijgen: arbeid en zorg, ondernemerschap van vrouwen, het «glazen plafond», bevordering van de economische zelfstandigheid van vrouwen, gelijke beloning en de verdere ontwikkeling van genderspecifieke instrumenten zoals de EER. Tot slot scheppen de verankering van het non-discriminatie beginsel (artikel 13) en de basis voor positieve actie en gelijke beloning (artikel 137 en 141) ruimte voor vernieuwing. De regering ziet voorstellen terzake van de Europese Commissie binnen niet al te lange termijn tegemoet. In deze heeft Nederland voor het pakket non-discriminatiemaatregelen op basis van artikel 13 van het Verdrag in de Sociale Raad overigens reeds de hoop uitgesproken, dat het gehele pakket op een integrale wijze zal worden behandeld en snel op de agenda van de Sociale Raad zal worden geplaatst. Zodra het voorstel van de Commissie bekend is, kan worden gezien hoe de toekomstige organisatie van werkzaamheden met betrekking tot artikel 13 er in Nederland uit moet gaan zien.

13

De aanduiding «mensenrechten voor vrouwen» is ontstaan om specifieke rechten van vrouwen te integreren in het algemene mensenrechtenbeleid. «Die ontwikkeling is inmiddels aan de gang.» Op welke wijze? (blz. 10).

Op de VN-Wereldconferentie Mensenrechten in 1993 en twee jaar later op de vierde VN-Wereldvrouwenconferentie in Beijing zijn de mensenrechten van vrouwen tot onvervreemdbaar, integraal en ondeelbaar onderdeel van de universele mensenrechten verklaard. De regering zet zich actief in voor de naleving van universele rechten en fundamentele vrijheden, omdat het volledig en op gelijke wijze kunnen uitoefenen ervan door vrouwen van essentieel belang is voor de verbetering van hun positie. Het vijftigjarig bestaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1998) is voor de Nederlandse regering aanleiding geweest om in haar beleid nationaal en internationaal extra aandacht te schenken aan het thema mensenrechten van vrouwen. Om de mensenrechten van vrouwen te waarborgen wil de Nederlandse regering het beleid ter voorkoming en bestrijding van geweld verder inbedden in reguliere wetgeving en in beleid. Als onderdeel daarvan ondersteunt Nederland de introductie van een individueel klachtrecht via het facultatief protocol bij het VN Vrouwenverdrag, dat inmiddels door de Algemene Vergadering van de VN is aanvaard.

Op internationaal niveau zet Nederland zich op dit terrein in voor wederzijdse samenwerking en coördinatie tussen de VN-Commissie voor de Positieveverbetering van Vrouwen en de VN-Mensenrechten Commissie. Daarnaast wordt het werk van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten en de Speciaal Rapporteur inzake Geweld tegen Vrouwen actief ondersteund.

14

Mainstreaming begint vaak met beeldvorming. Daarbij wordt verwezen naar diverse onderzoeken. Hoe denkt de regering de inzichten uit die onderzoeken naar de praktijk te vertalen en hoe bereiken deze de makers en uitvoerders van beleid? Hoe staat het met de ondersteuning van vrijwilligersorganisaties ten behoeve van ondersteuning van vrouwenrechten en emancipatie? (blz. 10–11).

Momenteel wordt het onderzoek naar de meest geschikte vorm van het servicepunt mainstreaming aanbesteed. Dit servicepunt zal de ontwikkelde instrumenten en inzichten op een overzichtelijke wijze beschikbaar stellen aan onder andere makers en uitvoerders van beleid. Te denken valt aan de Emancipatie Effect Rapportage (EER), varianten op de EER en de inzichten uit de publicaties «Zaken zijn zaken» en «Effectief beeldvormen». De Kamer ontvangt in het voorjaar de resultaten van dit onderzoek, met de conclusies die worden getrokken voor het servicepunt. In het voorjaar van 2000 wordt de «Handleiding mainstreaming» gepubliceerd en breed verspreid. De Kamer zal deze ter kennisneming ontvangen.

In het kader van de «Subsidieregeling Emancipatieondersteuning 1998», kan subsidie worden verleend aan (vrijwilligers)organisaties voor activiteiten ter ondersteuning en stimulering van het emancipatieproces in de samenleving en van de wisselwerking tussen daarbij betrokken maatschappelijke organisaties. Thans is een groot aantal organisaties betrokken bij de inventarisatie van de uitvoering van het Platform voor Action ten behoeve van de Speciale Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in juni 2000.

15

Zie bij vraag 7

16

Kan nader worden aangegeven hoe het staat met de vertegenwoordiging van vrouwenorganisaties in organen van de overheid ter ondersteuning en initiëring van emancipatiebeleid? (blz. 12).

De status en rol van vrouwenorganisaties is die van niet-gouvernementele organisaties (NGO's). Als zodanig zijn NGO's niet vertegenwoordigd in organen van de overheid. Dit laat onverlet dat vrouwenorganisaties op verschillende manieren worden betrokken bij de ontwikkeling en afstemming van emancipatiebeleid, zoals bij de ontwikkeling van de Meerjarennota.

17

Kan de regering een toelichting geven bij het nieuwe beleidsinstrument van «nieuwe allianties»? Welke organisaties worden hierbij betrokken? (blz. 12).

Om het emancipatiebeleid een breed draagvlak te geven, wordt ook gezocht naar partners buiten het emancipatieterrein met een eigen belang bij het emancipatieproces. Een goed voorbeeld van zo'n nieuwe alliantie is het initiatief Opportunity in Bedrijf, dat werd opgezet vanuit het emancipatiebeleid en het ministerie van Economische Zaken, samen met het bedrijfsleven. Het emancipatiebeleid richt zich op in- en doorstroming van vrouwen op de arbeidsmarkt. Het bedrijfsleven heeft in toenemende mate belang bij benutting van de kwaliteit van vrouwen.

Een ander voorbeeld is het beleid met betrekking tot de «dagindeling». In het kader van de Stimuleringsmaatregel Dagindeling zijn nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan om de organisatie van opvang, school, arbeid en vrije tijd beter op elkaar af te stemmen.

In het kader van de doorbreking van het glazen plafond zijn ook nieuwe verbanden gelegd tussen vrouwennetwerken zoals vrouwelijke ondernemers, Opportunity in bedrijf, Toplink en wetenschappers, waardoor er vanuit meer richtingen impulsen komen dan alleen vanuit het emancipatiebeleid.

18

Welke vier thema's uit het Actieplan Emancipatietaakstellingen Departementen zijn geselecteerd om daarop als Overleg Vrouwen uit Minderheden met gerichte initiatieven invloed uit te oefenen? Om wat voor initiatieven gaat het? Besteedt de regering ook specifieke aandacht aan de emancipatie van allochtone jongens en meisjes in Nederland? (blz. 14).

Het Overlegkader Vrouwen uit Minderheden (OVM) is voornemens in 1999–2000 vier thema's centraal te stellen waar het gaat om zijn rol in het versterken van de positie van zwarte, migranten- en vluchtelingen-vrouwen in het beleid.

In december zal het OVM het onderwerp «arbeid en zorg» centraal stellen. Dan zal het ook de drie andere thema's voor 2000 vaststellen.

Voor de beantwoording van het tweede deel van de vraag zij verwezen naar het antwoord op de vragen 7, 8, 9 en 15.

19

Zie vraag 1

20

Zie vraag 11

21

Hoe groot is het percentage ambtenaren bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid dat in deeltijd werkt, met aanduiding van het percentage daarvan in hogere, respectievelijk lagere functies? Hoe groot is daarnaast het percentage bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid dat werkzaam is in een duo-baan? Is het aantal

deeltijdbanen en duobanen op het ministerie de laatste jaren toe- of afgenomen? (blz. 15).

De meest recente cijfers over het percentage deeltijders zijn van het 4e kwartaal 1998.

In het 4e kwartaal van 1998 bedroeg het aandeel deeltijders (afgezet tegen het totale personeelsbestand) in totaal 25,2% (mannen 5,7% en vrouwen 19,5%). Het aandeel deeltijders in de schaalcategorie 1 t/m 4 bedroeg 1,9% van het totale bestand, in de schaalcategorie 5 t/m 10 bedraagt dit 14,2% en in de schaalcategorie 11 en hoger bedraagt dit 9,2%.

In 1996 bedroeg het aandeel deeltijders 26,7%, in 1997 25,6%. Ten opzichte van het jaar 1996 is het aandeel deeltijders in 1998 gedaald met 1,5%-punt. De daling doet zich zowel voor bij mannen (0,5%-punt) als bij vrouwen (1%-punt).

De lichte daling van het aandeel deeltijders ten opzichte van 1996 heeft overigens deels een statistische oorzaak. Door de introductie van de 36-urige werkweek worden personen die in 1996 36 uur in deeltijd werkten, in 1997 gerekend tot voltijds-medewerkers.

Over duobanen kan geen informatie worden gegeven omdat duobanen niet als zodanig worden gedefinieerd bij S.Z.W. en dus ook niet in het personeelsinformatiesysteem zijn opgenomen.

22

Zie vraag 11

23 en 24

Zie bij vraag 2

25

Door nieuwe informatie- en communicatiemiddelen komen de mogelijkheden arbeid en zorg beter te combineren dichterbij. Biedt het «bereikbaarheidsscenario» ook voor vrouwen aan de onderkant van de arbeidsmarkt een oplossing volgens de regering, of worden voor deze groep andere scenario's ontwikkeld? Wordt het «bereikbaarheidsscenario» bij de verschillende ministeries reeds in praktijk gebracht en, zo ja, wat zijn hiervan de resultaten? (blz. 17).

Het onderzoek naar de mogelijkheden van het «bereikbaarheidsscenario» is er mede op gericht om antwoord te krijgen op de vraag, of dit scenario ook voor vrouwen aan de onderkant van de arbeidsmarkt een oplossing biedt, dan wel dat voor deze groep andere scenario's moeten worden ontwikkeld.

Het opdoen van ervaringen in de praktijk, bijvoorbeeld bij ministeries, kan in dit onderzoek uiteraard aan de orde komen.

26

In 2010 verrichten vrouwen en mannen, bij realisatie van het Combinatiescenario, gemiddeld ruim 30 uur betaalde arbeid per week. Acht de regering het waarschijnlijk dat dit scenario in 2010 gerealiseerd is? Ziet zij dit ook als wenselijk scenario voor alleenstaande ouders? (blz. 18).

Zoals uit de Sociale Nota 2000 blijkt (kerntabel), bedroeg de feitelijke arbeidsduur per werkende in 1997 circa 30 uur per week (1385 uur op jaarbasis). Op dit moment werken mannen gemiddeld langer dan dit gemiddelde, en vrouwen korter. Om het Combinatiescenario te realiseren is het «enige» dat zou moeten gebeuren, dat dit gemiddelde zowel voor mannen als voor vrouwen zou gelden. Het kabinet beoogt met de maatregelen in het kader van de Wet Arbeid en Zorg (met name in dit

geval de Wet Aanpassing Arbeidsduur) te bevorderen dat mannen vaker in deeltijd gaan werken en dat vrouwen de arbeidsduur kunnen uitbreiden.

Het kabinet acht ook voor alleenstaande ouders een dergelijke arbeidsduur in beginsel haalbaar. Juist bij het behouden van de band met de arbeidsmarkt kan het opgebouwde «menselijk kapitaal» in waarde blijven toenemen waardoor voor velen een zelfstandig bestaan mogelijk wordt.

27

Op welke onderdelen van het beleidsdomein arbeid, zorg en inkomen constateert de regering dat het oude referentiekader van het voltijdse kostwinnersmodel nog dominant is? (blz. 18).

Uit de huidige discussie over de tekorten op de arbeidsmarkt en de vergrijzing van de beroepsbevolking blijkt dat het referentiekader van het voltijdse kostwinnersmodel bij velen nog dominant is in de vorm van een 40-urige werkweek, is het meest gebezigde recept. Verlofregelingen worden in deze discussie beschouwd als instrumenten die de inactiviteit verhogen.

Letterlijk en op de korte termijn betekent elk verlof uur een niet gewerkt uur. Maar beschouwd vanuit het referentiekader van de werknemer met zorgtaken kunnen tijdelijke vormen van korter werken van mannen ertoe bijdragen dat vrouwen blijven werken in plaats van uittreden. Hierdoor blijft het arbeidsaanbod in personen op termijn veel groter dan bij een beleid dat erop gericht is dat met name mannen weer langer gaan werken zodat hun partners gedwongen zijn terug te treden van de arbeidsmarkt.

28

«De departementen van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen, Landbouw, Natuur en Visserij, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat hebben emancipatietaakstellingen geformuleerd die zijn gericht op het doorbreken van het «het glazen plafond» ». Zijn op de overige departementen vrouwen voldoende vertegenwoordigd in de hogere posities? (blz. 19).

Nee. Daarom heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een taakstelling geformuleerd met betrekking tot de doorstroming van vrouwen naar hogere posities binnen de overheid. Vanuit de coördinerende taak in het overheids personeelsbeleid van dit departement heeft deze taakstelling betrekking op de gehele rijksoverheid.

29

Wat was de samenstelling van de delegatie die in oktober van dit jaar een internationale conferentie over het «glazen plafond» heeft bezocht? (blz. 19).

De delegatie heeft bestaan uit de directeuren van Toplink (dat vrouwen bemiddelt voor commissariaten en besturen) en Opportunity in Bedrijf (dat bedrijven ondersteunt bij de doorstroming van vrouwen naar hogere functies) en de voorzitters van de Stichting Vrouwelijke Ondernemers en Entre Jeunes (actieve netwerken van vrouwelijke ondernemers en starters). De delegatie is begeleid door ambtenaren van de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Economische Zaken. Ik heb een deel van de conferentie bijgewoond.

De delegatie heeft als opdracht meegekregen verslag uit te brengen van de resultaten, inclusief aanbevelingen voor zowel de Nederlandse overheid als bedrijven en maatschappelijke organisaties. Dit verslag heeft betrekking op de bevindingen uit de conferentie, maar ook op het daaraan

gekoppelde werkbezoek aan relevante projecten en op gesprekken die zijn gevoerd met vertegenwoordigers van bedrijven. Ik zal, mede namens de Minister van Economische Zaken, verslag doen aan de Tweede Kamer. De conferentie had zowel de doorbreking van het «glazen plafond» als de bevordering van vrouwelijk ondernemerschap tot onderwerp.

30

Wat is de inhoud van het facultatief protocol van het VN-Vrouwenverdrag dat voorziet in procedures die vrouwelijke slachtoffers van mensenrechtenschendingen de kans geven internationaal gehoord te worden en hoe zien de nieuwe procedures die hieronder vallen eruit? Verwacht de regering dat het facultatief protocol bij het VN-Vrouwenverdrag door de meeste staten geratificeerd zal worden, met erkenning van de onderzoeksbevoegdheid van het Comité inzake de Uitbanning van alle vormen van Discriminatie van Vrouwen (CEDAW)? Wat is de Nederlandse inzet bij de totstandkoming van het facultatief protocol geweest? (blz. 20).

Het facultatief protocol creëert een klachtenprocedure en een onderzoeksprocedure.

De klachtenprocedure biedt aan degene die vindt dat zij in hoogste instantie binnen haar eigen land niet haar recht (zoals geformuleerd in het VN-Vrouwenverdrag) heeft kunnen halen, de mogelijkheid een beroep te doen op het verdragscomité, het Comité voor de Uitbanning van Discriminatie van Vrouwen (CEDAW).

De onderzoeksprocedure houdt in dat eenieder het CEDAW van informatie kan voorzien die ertoe kan leiden dat het comité een onderzoek instelt naar serieuze of systematische schendingen van de mensenrechten van de vrouw in een bepaald land.

Artikel 10 bevat de mogelijkheid voor staten om wel toe te treden tot het protocol maar de mogelijkheid uit te sluiten dat het CEDAW op eigen gezag onderzoeken in dat land instelt.

Afgezien van de mogelijkheid voor een staat om de onderzoeksbevoegdheid niet te erkennen, bepaalt het protocol uitdrukkelijk dat het maken van voorbehouden niet is toegestaan.

Alleen landen die partij zijn bij het VN-Vrouwenverdrag, thans 163 staten, kunnen partij worden bij het facultatief protocol. Het protocol treedt in werking nadat tien landen daarbij partij zijn geworden. Zodra een land partij is geworden bij het in werking getreden facultatief protocol, kunnen vrouwen uit dat land gebruik maken van de nieuwe procedures. Hoewel veel delegaties constructief hebben meegewerkt aan de totstandkoming van het protocol, kan over het aantal staten dan zal toetreden geen voorspelling worden gedaan, ook niet over het aantal staten dat de onderzoeksbevoegdheid van het CEDAW zal erkennen.

Het protocol borduurt voort op het eerste ontwerp dat is opgesteld tijdens een door Nederland en Australië gefinancierde deskundigenbijeenkomst in Maastricht. Er is vier jaar intensief over onderhandeld. Verschillende delegaties hebben de Nederlandse inspanningen geprezen ten behoeve van het eerste ontwerp en in de daaropvolgende vier jaar.

In de laatste fase heeft de Nederlandse delegatie onder meer deelgenomen aan een klein, vertrouwelijk «drafting committee», ter ondersteuning van het werk van de Roemeense facilitator.

De Nederlandse delegatie heeft actief geparticipeerd in het EU-overleg en daarmee bijgedragen aan de gecoördineerde en effectieve EU-inbreng. Zij heeft ook regelmatig informeel gesproken met Nederlandse en andere NGO's.

Wat zijn de taken en bevoegdheden van de nationaal rapporteur vrouwenhandel en wanneer wordt deze aangesteld? (blz. 21).

De nationaal rapporteur vrouwenhandel wordt een onafhankelijke instantie, die de regering bijstaat in de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en andere delicten zoals genoemd in artikel 250a Wetboek van Strafrecht.

Naar aanleiding van evaluaties, na twee en na vier jaar, kan het beleids-terrein worden uitgebreid met andere vormen van (seksueel gericht) geweld.

De nationaal rapporteur heeft tot taak de regering jaarlijks een rapportage te presenteren waarin inzicht wordt gegeven in, met name, aard, omvang en mechanismen van mensenhandel; opsporing en vervolging van daders; voorlichting en hulpverlening aan (potentiële) slachtoffers; veranderingen in de aard en aanpak van mensenhandel, met het oog op bijstellingen van het beleid.

De nationaal rapporteur vrouwenhandel onderhoudt contacten met betrokken organisaties en is verantwoordelijk voor de jaarlijkse rapportage.

De rapporteur kan onderzoek initiëren, bijvoorbeeld zich in een politie-regio op de hoogte stellen van het beleid of zich door liaison-officers, die bij ambassades zijn gestationeerd, op de hoogte laten brengen van praktische problemen bij contacten met andere landen.

De nationaal rapporteur beschikt niet over bijzondere bevoegdheden en heeft derhalve geen bijzondere opsporingsbevoegdheden, niet de mogelijkheid om individuele klachten te behandelen, en geen speciaal inzagerecht. Mocht bij de evaluatie blijken dat het functioneren gehinderd wordt door het ontbreken van bijzondere bevoegdheden, dan kunnen bepaalde bevoegdheden worden opgenomen in een eventuele wettelijke regeling.

De procedure tot aanstelling van de nationaal rapporteur is onder leiding van de Minister van Justitie in gang gezet.

Hoort bij de bestrijding van geweld tegen vrouwen ook het voorkomen van vrouwenbesnijdenis en het voorkomen van gedwongen uithuwelijking? Zo niet, wordt aan deze onderwerpen op een andere wijze aandacht besteed in het kader van emancipatie? (blz. 21).

In het ontwerp voor een interdepartementaal plan van aanpak ter voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen is het onderwerp van de consequenties van traditionele gebruiken die schadelijk zijn voor de gezondheid van vrouwen en meisjes opgenomen. Daartoe rekent het ontwerp-plan ook genitale verminking. De betrokken departementen zijn de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (gezondheid), Justitie (strafrechtelijke handhaving en mensenrechten), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (integraal minderhedenbeleid en bescherming grondrechten) en Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking (hulpverlening en bevordering mensenrechten in internationaal verband). Al deze departementen hebben activiteiten in voorbereiding of uitvoering die het voorkomen en bestrijden van genitale verminking tot doel hebben.

Overigens verwijs ik naar de beantwoording van vragen terzake van de zijde van de Kamer door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister van Justitie.

Het voorkómen van gearrangeerde huwelijken van in Nederland wonende personen is geen taak in het kader van het specifieke emancipatiebeleid

maar betreft het beleidsterrein van de staatssecretaris van Justitie, voorzover deze een titel heeft om ertegen op te treden. Aangezien de overheid niet kan treden in de motieven van een huwelijk, kan er pas opgetreden worden als er sprake is van een schijnhuwelijk of als minderjarigen dreigen te worden uitgehuwelijkt.

33

Waarom worden de Ministers van Ontwikkelingssamenwerking en Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer ook niet betrokken bij de uitwerking van het thema vrouwen, duurzame ontwikkeling en water in het kader van het Platform for Action? (blz. 22).

Het initiatief voor deze conferentie komt van de coördinerend staatssecretaris voor het Emancipatiebeleid, in samenwerking met de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat. Uiteraard zijn er raakvlakken met Ontwikkelingssamenwerking en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Daarom zijn deze departementen ook betrokken bij de voorbereiding ervan en bij de uitwerking van de aanbevelingen die zullen worden meegenomen in het voorbereidingstraject voor de Speciale Zitting van de Algemene Vergadering van de V.N. gewijd aan de evaluatie van vijf jaar na Beijing, in juni 2000, en mede zijn gericht op het Tweede Wereld Water Forum en de Ministeriële Conferentie over Water in Den Haag, in maart 2000.

34

Aan het Europese emancipatiebeleid wordt gewerkt in een Informele Gelijke Kansen Raad. Betekent dit dat deze Raad meer dan incidenteel bijeen zal komen? Acht de regering het wenselijk en waarschijnlijk dat deze wordt omgezet in een Formele Gelijke Kansen Raad? (blz. 23).

Het, ieder half jaar wisselende, Europese voorzitterschap is vrij in het kiezen van de thema's van de Informele Raden die het belegt. Dit betekent dat het gelijkekansenbeleid tijdens een voorzitterschap meestal één maal aan bod komt. Dit is echter niet altijd in de vorm van een Informele Raad, maar soms in de vorm van een Ministeriële Conferentie. Tijdens de Informele Gelijke Kansen Raad in Berlijn is de conclusie getrokken dat het steeds beter werkende tweesporenbeleid nog een vijfde actieprogramma gelijke kansen tussen mannen en vrouwen (2001–2005) vereist. Daarnaast staat vast dat de vorderingen met gendermainstreaming in de toekomst zal moeten leiden tot een vernieuwing van de coördinatie, besluitvorming en monitoring van het gelijke kansen beleid op Europese Werkgroep en Raad van Ministers niveau. Ingegeven door het tweesporen beleid is de Nederlandse inzet in deze gericht op de effectuering van de emancipatie-agenda's van de Werkgroepen en Raden. De regering zet zich vooralsnog in voor een betere coördinatie van gendermainstreaming in toekomstig Commissiebeleid en besluitvorming binnen bestaand Raadskader.

35

In het eindrapport van de Gelijkekansen-werkgroep Mainstreaming wordt de Nederlandse Emancipatie Effect Rapportage genoemd als een van de good practices dat door het Comité van Ministers zeer positief is ontvangen. Worden nog meer Nederlandse voorbeelden genoemd? (blz. 24).

Nee. Het rapport bevat slechts negen «good practices», waarvan de Nederlandse Emancipatie Effect Rapportage er één is. Intussen heeft in het kader van de vijftigjarige viering van de Raad van Europa echter ook de high-level conferentie over gendermainstreaming in Athene plaatsgevonden, waarin het Actieplan Emancipatietaakstellingen Departementen

als «good practice» is gekarakteriseerd, en vooral de bij motie nog eens vastgelegde betrokkenheid van de departementen.

36

Op langere termijn denkt de regering andere terreinen toe te voegen aan de vier die nu aan de orde zijn met betrekking tot de emancipatiemonitor. Kan de regering al aangeven aan welke terreinen zij denkt? (blz. 25).

Nee. Ik wil eerst ervaring opdoen met het gebruik van de monitor.

37

Wanneer wordt het parlement geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluaties en de conclusies die daaruit worden getrokken van subsidiëring van Toplink, de Vrouwen Alliantie, Opportunity in Bedrijf en de positie van de regionale emancipatiebureaus? (blz. 27).

Het voornemen is om aan Toplink, de VrouwenAlliantie en Opportunity in Bedrijf een meerjarige subsidie te verlenen. Over de hoogte, de termijn en de voorwaarden waaronder wordt momenteel gesproken alsmede over de mogelijkheden van andere departementen om – gezien de beperkte emancipatie-subsidiemiddelen – mede te financieren.

Aan de regionale vrouwenemancipatiebureaus zal geen structurele subsidie worden verleend. Evenals in de afgelopen jaren komen de bureaus wel in aanmerking voor projectsubsidies in het kader van de bestaande emancipatie-subsidieregeling. Op grond van de evaluatie zullen wel met het InterProvinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten gesprekken worden gevoerd.